

Grup Balear d'Ornitologia
i Defensa de la Naturalesa

Document de propostes per a les formacions polítiques

**Eleccions estatals,
autonòmiques,
insulars
i municipals,
2019**

Índex

0. INTRODUCCIÓ	2
ÀMBIT ESTATAL	3
1. Costes i Litoral	3
2. Infraestructures	4
3. Política d'habitatges	5
4. Energia i canvi climàtic	6
5. Recursos	7
6. Medi natural	8
7. Sector agrari	8
8. Tractats de comerç internacional	9
9. Fiscalitat ecològica	10
10. Administració de Justícia	10
11. Pacte per combatre la corrupció	11
II. ÀMBIT AUTONÒMIC I MUNICIPAL	13
1. Model econòmic i justícia social	13
2. Model urbanístic i territorial: un pacte pel territori	17
3. La conservació de la biodiversitat com eix estratègic	19
4. Per una gestió integral i pública de l'aigua	21
5. Energia i canvi climàtic	22
6. Residus urbans: tancar la incineradora i impulsar l'estratègia «residu zero»	22
7. Model de mobilitat integral que prioritzi el transport públic: no més carreteres	23

0. INTRODUCCIÓ

A principis de 2019, les Illes Balears ens trobam en un context totalment nou. La crisi econòmica de l'any 2007 va fer explotar la bombolla immobiliària i va posar en qüestió l'economia basada en la construcció i la depredació intensiva del territori i els ecosistemes. Avui, 12 anys després de l'esclat d'aquella bimbolla, com si no s'hagués extret cap lliçó d'aquella crisi, hem tornat a la situació anterior, amb un nou boom de la construcció ara enfocada al luxe, i un auge de l'economia basada en el turisme: dos processos que, lligats, estan provocant un procés d'alienació cultural i ecològica de les nostres illes, una banalització dels nostres ecosistemes i explotació sense límits dels recursos naturals. L'habitatge s'ha convertit en una quimera impossible per a la majoria de la població, mentre, paradoxalment, es construeixen més habitatges que mai; la sensació que s'han traspasat tots els límits d'allò socialment i ecològicament tolerables és una realitat de cada dia més palpable.

A principis d'aquesta legislatura autonòmica, el GOB, juntament amb altres entitats, es va sumar a la campanya #SenseLímitsNoHiHaFutur. Avui, quatre anys després, tots els límits que es denunciaven el 2015 han estat, desgraciadament, àmpliament superats, sense que haguem vist voluntat política per canviar-ho (podeu llegir el balanç del GOB aquí: https://www.gobmallorca.com/images/stories/pdf/balanc_legislatura_15-19.pdf)

Tot això, dèiem, passa en un context nou, el d'un canvi climàtic cada dia més evident, amb efectes de cada dia més devastadors i que avança a una velocitat que no havia estat prevista; com tampoc ho seran, segurament, els seus efectes. Les Balears, com a ecosistema insular, amb una economia altament dependent dels impactes de l'exterior, estam sobreexposades a aquestes efectes.

És per això que presentam aquestes propostes pel cicle electoral que ve, tant en l'àmbit estatal com de les Illes Balears. Perquè creim que és un exercici de responsabilitat que les institucions i agents polítics es comprometin a conduir la nostra societat cap a una transició ecològica socialment justa i solidària. Una societat, que volem, que tengui garantits els seus drets ecològics i territorials, i sobirana per actuar contra els efectes ambientals, econòmics i socials del canvi climàtic.

I. ÀMBIT ESTATAL

1. Costes i Litoral

La Llei de Costes i la Constitució consagra les competències estatals en temes de costes, concretament pel que fa al domini públic marítimo-terrestre (platges, sistemes dunars, la mar). En aquests sentit, de l'administració estatal hi depenen les autoritzacions i les concessions dins el domini públic, les obres públiques (passejos, accessos...) regeneració de platges, etc.

Per això per començar proposam la derogació de la modificació de la Llei de Costes per afavorir la protecció del domini públic, afavorir la seva adaptació al canvi climàtic i regir-lo amb criteris de conservació i interès públic.

En relació a la **construcció d'infraestructures i manteniment de les platges** proposam:

- Evitar la construcció de passejos marítims sobre el domini públic o sobre zones naturals que confronten amb el domini públic.
- Impulsar la política de recuperació del litoral, eliminant edificacions, espigons, etc. que alteren la dinàmica litoral i degraden el paisatge.
- No permetre la creació de platges artificials ni regeneracions artificials fonamentades en sistemes ambientalment agressius (extracció de l'arena dels fons marins, triturat de material procedent de pedreres, extracció d'altres localitats on l'arena jugui el seu paper,...). En casos de regeneració forçosa, promoure l'estudi i posada en pràctica de sistemes poc impactants i alternatius a la regeneració de platges tal i com ja s'executa actualment en alguns casos.
- Promoure la realització d'estudis de dinàmica litoral individualitzats, per tal d'esbrinar les causes de la desaparició de l'arena de les platges en cada cas concret. Actuar directament sobre les causes de la desaparició de l'arena a la costa.

D'altra banda, cal incidir també sobre la **pressió humana a la costa**, i per això proposam:

- Determinar la capacitat de càrrega del litoral en funció dels valors de cada indret, i ordenar i limitar els usos en funció dels resultats.
- La regulació ha d'afectar també, i de manera especial, a la presència d'embarcacions a les zones de bany i a les cales sense serveis ni canals de navegació.
- Limitar l'accés de vehicles i cavalls a les platges i sistemes dunars que les envolten.
- Gestionar la retirada de posidònia en funció de les determinacions del decret de protecció aprovat pel Govern de les Illes Balears.

2. Infraestructures

Les grans infraestructures i els grans equipaments constitueixen actuacions de gran impacte territorial i comporten tot un seguit de conseqüències que van més enllà del consum de territori.

Partint de la realitat que les Illes Balears estan més que saturades, amb una petjada ecològica de gairebé 15 arxipèlags -l'arxipèlag balear necessitaria 14,7 arxipèlags per poder satisfer les necessitats de la seva economia turísticada - cal evitar la construcció d'infraestructures i equipaments dissenyades, no per donar servei a l'actual població, sinó bàsicament per permetre nous creixements immobiliaris, de turistes i de consum.

L'estat concentra les competències de les infraestructures més importants de les Balears, especialment els aeroports i els ports d'interès generals, en definitiva les principals entrades a aquestes illes, i financia les infraestructures viàries i ferroviàries.

Aeroport

La porta d'entrada més importants de les Illes Balears són els aeroports. La seva capacitat d'acollida marca les possibilitats d'entrada de turistes i per tant de la principal activitat econòmica. El Ministeri de Foment és qui tramita i aprova les ampliacions i els Plans especials.

L'ampliació de l'aeroport de Palma, (per permetre assolir el 38 milions de passatgers) està permanentment amenaçant la capacitat dels nostres recursos naturals.

Per tot això se proposa:

- Paralitzar les macro-ampliacions dels aeroports, els quals actualment compten amb plans especials que entre d'altres actuacions impliquen obres per incrementar la seva capacitat d'acollida
- Transferir les competències de la seva gestió a la comunitat autònoma i als Consells insulars.
- Elaborar i executar un Pla d'Ambientalització d'instal·lacions aeroportuàries.

Ports de l'Estat

Els ports que depenen de l'estat són els ports més importants de les Balears (Palma, Alcúdia, Maó, Eivissa i Formentera). De totes maneres les CCAA trien els presidents i per tant tenen una notable influència. Aquests ports constitueixen la porta d'entrada de les mercaderies, a més d'un notable nombre de passatgers. Per tot això es proposa:

- Modificar la Llei de Ports, a fi d'impedir la construcció de nous ports i grans ampliacions. L'objectiu de la Llei ha de ser la protecció del litoral. Cal obrir un debat sobre el futur dels

ports de l'estat.

- Reorientar la demanda d'amarraments, que també afecten als ports de l'estat, cap a molls flotants, boies, discs secs, remodelació interior de ports actuals, etc.
- Pla per a millorar ambientalment les actuals instal·lacions nàutiques (impedir abocaments d'olis i combustibles, recollida de residus i productes tòxics, correcció d'impactes, millores estètiques...).
- Transferir les competències de la seva gestió a la comunitat autònoma i als Consells insulars.

Mobilitat i transport

Cal promoure la mobilitat sostenible, mitjançant el canvi de l'actual model, per això demanem una moratòria de la construcció de noves autopistes, autopistes i la paralització i revisió de l'actual Pla d'Estratègic d'Infraestructures (PEIT) conjuntament amb la paralització i revisió del Conveni de Carreteres de la Comunitat amb l'Estat – del que cal revisar les obres i projectes - i l'impuls del Conveni ferroviari amb l'objectiu de poder estendre la xarxa ferroviària fins Alcúdia, Cala Rajada, Felanitx i Campos, impulsar l'electrificació de les línies existents i millorar en eficiència i costos l'actual xarxa ferroviària de Mallorca.

3. Política d'habitatges

Tot i que les competències autonòmiques, insulars i municipals en temes d'habitatges són molt importants, l'estat, a través del pressuposts generals, de les polítiques econòmiques i fiscals, dels plans del Ministeri, legislació bàsica, etc. pot intervenir de forma efectiva en aquesta tema. Per això proposam

- La penalització fiscal de les segones residències i de les adquirides amb propòsits especulatiu o d'explotació turística amb progressivitat impositiva (per exemple de l'Impost de Bens Immobles) per als propietaris de major nombre d'habitatges
- El gravamen fiscal als habitatges buits.
- La requalificació forçosa de sòl urbà per a la construcció d'habitatges de promoció pública, a la fi de pal·liar les dificultats d'accés al primer habitatge.
- La rehabilitació d'edificis existents per a ús d'habitatge. Els ajuts públics a l'adquisició d'habitatge i a la promoció, pública i privada, d'habitatges de protecció oficial s'ha de reconduir cap a aquesta alternativa. També hi contribuiria la regulació dels ritmes de creixement mitjançant quotes, que desviarien les inversions de cap a aquesta altra

activitat

- L'obligada utilització de mesures de construcció bioclimàtica i d'estalvi energètic, de materials i d'aigua a totes les obres a realitzar.
- El reconeixement del valor patrimonial de les trames urbanes i les edificacions existents que la mereixin, evitant processos destructius i especulatius al nucli antic.

4. Energia i canvi climàtic

Considerem imprescindible un canvi en la política energètica que faciliti un nou model energètic.

- Realitzar una auditoria energètica dels costos reals del sistema com a primer pas per engegar una nova política energètica coherent que impulsi l'estalvi i l'eficiència energètica, la producció descentralitzada d'energia renovable eliminant les subvencions als combustibles fòssils i escometent el tancament de les centrals nuclears després de 30 anys de funcionament. Pla de xoc contra la pobresa energètica, amb tarifes socials, i programes de rehabilitació energètica d'edificis en les zones més vulnerables.
- Aprovar una Llei de Canvi Climàtic que reguli de forma previsible, coherent i estable les polítiques que afecten al clima i que incorpori objectius ambiciosos per 2030 amb una reducció d'emissions de gasos d'efecte hivernacle del 55% com a mínim, una generació amb energies renovables almenys del 45% i del 40% de reducció en el consum d'energia respecte a 1990. Promoure la modificació del mercat europeu de drets d'emissió eliminant assignacions gratuïtes de drets i fent que el preu de l'emissió sigui efectivament dissuasiu.
- Aprovar una Llei de Mobilitat Sostenible, que posi l'èmfasi en la reducció de la necessitat de mobilitat, la gestió dels serveis, la millora de l'accessibilitat, l'establiment d'una fiscalitat amb criteris ecològics dels diversos mitjans de transport, que permeti un finançament adequat dels transports públics. Abandonar els plans d'infraestructures sense correspondència amb la demanda, com el PITVI.
- Evitar noves línies d'alta tensió a les Balears. Que es descartin definitivament els projectes previstos i s'opti per la repotenciació amb garanties de les línies existents
- Aprovar la declaració del Mediterrani zona ECA.

5. Recursos

Aigua

El Govern estatal, a través del Consell Nacional de l'Aigua, és qui aprova en darrera instància els plans hidrològics de les comunitats autònomes. A nivell estatal, pel que fa a infraestructures i abastaments urbans cal incidir clarament en:

- no més noves infraestructures de dessalació i minimitzar la utilització de les infraestructures existents al màxim
- paraitzar els processos de privatització de l'aigua i afavorir la remunicipalització dels serveis en aquells municipis en que ja s'ha privatitzat
- llei estatal per garantir l'accés universal a l'abastiment i sanejament
- establiment d'un pla per assolir arribar al 100% de depuració de totes les aigües residuals urbanes, renovació i ampliació de les depuradors existents i impuls generalitzat del tractament terciari. No permetre nous desenvolupament urbanístics que no separin xarxes pluvials de les residuals
- modificar la Llei d'Aigües per reduir les demandes, garantir caudals ambientals i conservar els rius, posar en valor els bens i serveis que aporten els ecosistemes aquàtics com la depuració de les aigües o el control de les inundacions i assegurar la recuperació dels costos en el preu de l'aigua.

Residus

Davant la complexitat d'aconseguir una bona gestió dels residus en un marc en què el negoci privat condiona aquesta gestió, cal una normativa estatal més ambiciosa respecte de la prevenció i gestió dels residus basat en la recollida selectiva obligatòria i aprofitament de la matèria orgànica, l'establiment del sistema de depòsit, devolució i retorn (SDDR) per a envasos i altres tipus de sistemes eficients que augmenten els índexs de reutilització i recuperació de materials, la limitació de les opcions de gestió de final de canonada, com la incineració.

Per tot això, proposam:

- Un Pla Estatal de Residus per anar cap al residu zero i economia circular.
- Una Llei estatal integral de Residus amb obligacions de prevenció i reducció, recollida selectiva de matèria orgànica i SDRR per envasos de begudes; fiscalitat ambiental i penalització al abocament i incineració (impostos per generació i sancions per vessament o incineració); obligació de la recollida separada de la matèria orgànica i la seva gestió en plantes aeròbiques de proximitat descentralitzades, afavorint el compostatge domèstic i comunitari.
- Polítiques de promoció de la reducció en origen, reutilització i desmaterialització, evitant

envasos i embalatges innecessaris i els productes d'un sol ús.

6. Medi natural

Cal abordar les necessitats de recuperació i conservació del medi natural marí en aigües de competència estatal, declarant zones de protecció i abordant els aprofitaments pesquers més impactants, entre elles:

- Incorporar l'àmbit de la recent ampliació del Parc Nacional de Cabrera a l'estructura de gestió preexistent, dirigida per la CAIB, reforçant-la al nivell necessari però sense crear una estructura administrativa paral·lela impulsada des de Madrid.
- Establir una nova delimitació de les aigües autonòmiques de les Balears estenen-les com a mínim a l'àmbit del Promontori Balear.
- Declarar el Parc Nacional de les Muntanyes Submarines de Balears, en el Canal de Mallorca, amb una delimitació pactada amb el Govern Balear i els Consells d'Eivissa i Formentera.
- Aprovar la creació de reserves marines d'interès pesquer en aigües ara exteriors de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, competència de l'Administració Central. Hi ha diverses iniciatives: Sa Dragonera, Sóller, ampliació de la Reserva de Llevant de Mallorca, Cap Formentor, etc.
- Millorar la vigilància per vetllar per la prohibició de dur a terme la pesca d'arrossegament sobre fons protegits per legislació europea i espanyola.
- Avançar cap a l'eliminació de la pesca d'arrossegament.

7. Sector agrari

Per avançar cap a una economia més sostenible i ambientalment respectuosa, és imprescindible apostar per mesures dins el camp agrari. A pesar que les competències són bàsicament autonòmiques i en el cas de les Balears, moltes d'elles en mans dels Consells insulars, l'estat pot contribuir a avançar cap a una agricultura més sostenible, per exemple reactivant la Llei pel desenvolupament sostenible del medi rural que podria incloure, entre altres, mesures com les següents:

- Establir objectius d'assolir que el 30% de la superfície agrària sigui de producció agroecològica; aconseguir un increment del 30% de consum intern de productes

ecològics locals; i reduir l'ús de fitosanitaris de síntesi en un 30%, començant per prohibir els de major risc.

- Incentivar les activitats agràries orientades als productes de qualitat ambiental (races autòctones, ramaderia extensiva, agricultura ecològica, producció de secà, no ús de transgènics...) que garanteixin la salut dels consumidors i la preservació dels valors ambientals.
- Diferenciar clarament el què són activitats agràries del que són activitats turístiques en el medi rural
- Promocionar marques distintives basades en la qualitat ambiental i de garantia per als consumidors, que tinguin en compte tot el procés d'elaboració del producte: producció, processament i comercialització.
- Promoure fires temàtiques freqüents sobre productes locals.
- Afavorir sistemes de compensació, en la filosofia de la custòdia del territori, perquè sectors econòmics en alça col·laborin en el foment de pràctiques agràries compatibles amb el paisatge i els valors naturals: manteniment de paret seca, manteniment de bardisses, vegetació lineal, abandó d'ús de pesticides, llaurats sense pendent, etc.
- Promocionar tipus de plàstics compostables per a les activitats agrícoles.
- Establir sistemes de control estrictes per la comercialització de productes tòxics fitosanitaris o insecticides.
- Promocionar l'ús d'energies netes en les explotacions agràries.
- Promocionar els centres d'innovació, on es fomenti la investigació i es proposin noves línies de producció respectuoses amb la filosofia de la sostenibilitat.
- Prohibir la introducció d'organisme modificats genèticament, pel seu risc per l'entorn i la salut humana.

8. Tractats de comerç internacional

Rebutjar explícitament els Tractat de Comerç Internacional (TCI) i els mecanismes associats per garantir el manteniment dels drets de les persones i el planeta front als interessos de les multinacionals. Aquesta postura s'ha de defensar en el debat europeu.

9. Fiscalitat ecològica

Cal exigir la implantació real d'una Llei de Bases de Fiscalitat Ecològica, instrument per integrar les externalitats de l'actual paradigma econòmic, a través de les reformes normatives necessàries, elements de fiscalitat verda utilitzant les figures fiscals actuals o creant noves figures.

Per això s'ha d'apostar per una fiscalitat ecològica que sigui:

- Una fiscalitat complementària d'un cos legal i reglamentari que determini en cada moment quins són els drets i les obligacions que els ciutadans, els agents econòmics i les institucions tenen amb l'entorn. Les mesures econòmiques no han de substituir les reglamentacions.
- Una fiscalitat neutra, que la seva implantació no comporti un augment de la pressió fiscal. Aquesta neutralitat, davant de la introducció de nous tributs, només és possible si es planteja la translació de la pressió fiscal d'uns tributs cap a uns altres. Cal compensar un nou tribut amb la reducció dels altres existents.
- Una fiscalitat en què predomini la voluntat d'influenciar en la modificació de conductes o decisions dels agents econòmics respecte a les temàtiques ambientals per sobre de la clàssica funció fiscal de recaptació d'ingressos per a la hisenda pública.
- Una fiscalitat amb voluntat finalista de cada una de les mesures tributàries aplicades sigui explícita, de manera que la gent la pugui entendre i acceptar.
- Una fiscalitat que introdueixi una càrrega tributària que equivalgui no sols als costos directes originats per qualsevol intervenció sobre el medi, sinó també als costos secundaris o indirectes i els derivats del manteniment de la sostenibilitat dels recursos i els serveis que la mateixa naturalesa aporta.
- Una fiscalitat que incideixi especialment sobre l'ús dels recursos i els serveis naturals més que sobre els productes finalment acabats, una fiscalitat que incidís a l'inici de l'activitat de transformació o servei, més que en el final de la cadena.

10. Administració de Justícia

L'increment de l'activitat delictiva urbanística i ambiental és exponencial, mentre que els mitjans tècnics, econòmics i humans de la Fiscalia per a combatre'ls són modestos.

A les Balears just hi ha un fiscal que té assignades responsabilitats en matèria de medi ambient. És impossible lògicament, atendre el volum d'infraccions greus que afecten a aquest departament.

Per tot això és necessari:

- Dotar de més fiscals dedicats a temes ambientals i urbanístics.
- Complementar-los d'ajudants i tècnics les àrees dels delictes urbanístics, contra l'ordenació del territori i del medi ambient.
- Actuar d'ofici contra aquelles actuacions presumptament delictives
- Aportar més mitjans al Seprona per a la persecució i investigació d'aquests delictes.
- Realitzar de forma periòdica cursos de formació permanent a tota la policia (municipal, Guardia civil, policia nacional) a més dels agents de medi ambient en relació als delictes contra l'urbanisme.

Únicament amb la potenciació dels serveis i infraestructures judicials s'aconseguirà que els infractors siguin perseguits i sancionats d'acord amb lleis i que es vegin beneficiats per la saturació de feina i la manca de mitjans elementals.

11. Pacte per combatre la corrupció

L'urbanisme ha estat des de sempre font de corrupció, d'enriquiment irregular, de tràfic d'influències, d'informació privilegiada... Precisament per tot això, des de fa molts d'anys s'ha reclamat la transparència més absoluta en aquest tema i l'adopció de mesures per assegurar un exercici democràtic d'aquesta competència.

Quan parlem de corrupció urbanística ens referim a un seguit d'actuacions amb la finalitat d'afavorir interessos particulars gairebé sempre contraris als interessos generals. Els perdedors de tot això ho són la ciutadania, el territori, el paisatge, l'ordenació del territori racional, els recursos naturals, etc.

Resulta imprescindible prendre mesures per combatre la corrupció, especialment dins del camp de l'urbanisme. Segurament no és una tasca gens fàcil, emperò absolutament necessària per al nostre futur. La societat als darrers anys ha percebut la importància de fer front a la corrupció i és bo que hi hagi un compromís dels partits polítics en aquest àmbit.

Per aquest motiu, el GOB fa una proposta als partits polítics en favor de les mesures que prevenguin la corrupció i que afecta a polítiques transversals, a incrementar les mesures de control d'incompatibilitats de transparència ,....

A continuació s'enumeren algunes mesures mínimes:

- Els tècnics han de ser funcionaris. Un dels fets més habituals a molts de municipis és que gran part dels tècnics municipals no són funcionaris, sinó personal eventual i fins i tot persones de fora que presten els seus serveis a l'Ajuntament. Això resta independència a la seva actuació, ja que la continuïtat del lloc de treball pot provenir del contingut dels

seus informes.

- Més controls administratius per part del Consell, del Govern i de l'estat . S'han de seguir de prop els acords municipals, especialment els urbanístics i per això s'han de revisar periòdicament els acords de Comissions de govern i plens.
- Controls polítics. Els partits polítics no han d'esperar que actuï la justícia per prendre mesures clares i contundents. Els compromís dels partits s'ha de traduir en controls i actuacions més ràpides.
- Participació ciutadana. La participació de veïnats, associacions i agents socials diverses en l'acció política i municipal constitueix una garantia imprescindible.
- Règim d'incompatibilitats clars. No hauria de ser possible que els càrrecs polítics mantinguin activitats econòmiques i professionals, relacionades amb l'urbanisme.
- En definitiva transparència. La corrupció política se fonamenta entre moltes coses en l'obscurantisme, en la manca de transparència. En temes urbanístics la transparència és la millor garantia de netedat.

II. ÀMBIT AUTONÒMIC I MUNICIPAL

1. Model econòmic i justícia social

Parlar de territori és inevitablement parlar de model econòmic i més en una societat que ha vist com el monocultiu turístic ha sotmès el territori, els recursos i les persones, per tal de satisfer les expectatives sempre creixents d'arribada de nombre de turistes i convertir les Illes en un parc temàtic, amb la creixent construcció d'infraestructures adreçades a satisfer les necessitats d'un sector que mai en té prou i terciaritzant gairebé el total de la seva producció, generant una societat de serveis en la que els nivells de pobresa i precarietat han augmentat de manera espectacular en els darrers anys.

Per capgirar aquesta tendència autodestructiva cal ressituar al centre de l'economia les necessitats humanes i l'entorn que possibilita la vida i planificar el desenvolupament d'una economia que tengui com a eixos principals:

Sobirania en la gestió i abastiment dels recursos naturals. Impedir qualsevol mena d'operació especulativa relacionada amb la producció, la distribució i el consum de l'energia, l'aigua i les comunicacions. Suspendre processos de privatització. Titularitat i gestió pública i col·lectiva.

Autogestió, cooperativisme i solidaritat. Potenciar les formes d'economia social al servei dels interessos de les classes populars.

Contenció del creixement en un territori fràgil i limitat que es troba en molts aspectes en el límit de la seva capacitat de càrrega.

Potenciació del desenvolupament econòmic que posi en valor els recursos, la història, la cultura i el territori illencs, contribuint a recuperar i reforçar els nostres trets d'identitat.

En aquest sentit des del GOB consideram com a mesures fonamentals, les següents:

1.1. Un model econòmic diversificat

Cal impulsar el teixit productiu de Mallorca més enllà del turisme i de la construcció. Necessitam un equilibri dins de la diversitat de sectors que, conjuntament, han de sostenir una economia sòlida. Això és, un equilibri entre el sector serveis, el primari i l'industrial, extensiu també al model social. Per això, proposam:

- Creació d'una taula de diàleg social amb tots els agents econòmics, culturals i socials de les Balears per dissenyar un Pla de Diversificació Econòmica i Transició Ecològica amb objectiu 2030, sota els eixos de Sobirania Ecològica, Decreixement, Justícia i Equitat.

1.2. Sobirania alimentària i recuperació del sector agrari

La sobirania alimentària, en el marc d'una vertadera política agrària, ha de ser un dels eixos estratègics de govern per tal de fer front a les amenaces dels mercats globals, als reptes ambientals i a la fragilitat i vulnerabilitat del nostre sector primari.

- Cal superar l'actual model de producció socialment i econòmicament insostenible, subordinat i insolidari promogut per les polítiques agràries definides per la UE.
- Llei Balear de Km 0 que:
 - garanteixi la protecció de l'agricultura i ramaderia locals dels efectes de les polítiques agressives d'empreses de fora que expulsen del mercat els productes locals, incapaços de competir en quantitat i preu,
 - que obligui els distribuïdors a comprar i distribuir els productes balears en un percentatge mínim, primant les explotacions ecològiques, i en funció de la superfície fèrtil cultivable.
 - que potenciï el consum de proximitat i la qualitat dels nostres productes impulsant la producció agrària i ramadera ecològiques, respectuosa amb la terra i l'entorn i lluny de les produccions intensives que han enverinat el nostre sòl.
 - que enforteixi els processos de producció local de l'agricultura i la ramaderia per a la transició agroecològica, contribuint a la sobirania, la seguretat alimentària, l'equilibri socioambiental en l'entorn rural i la millora de la feina i la renda de les famílies agrícoles i ramaderes.
 - que granteixi la funció social de la terra i l'accés de totes aquelles persones que vulguin iniciar seriosament l'activitat agrària i ramadera, a través de l'activació de la figura del Parc Agrari, especialment pel que fa al cas de Palma; s'han de garantir els béns comuns del nostre territori i s'han d'acompanyar de la promoció del consum de productes i aliments ecològics i garantir i facilitar l'accés als circuits de comercialització.
 - que granteixi la participació efectiva en els espais locals i regionals de discussió i elaboració de polítiques públiques per a l'agricultura i la ramaderia.
 - que faci evident la visibilitat del compromís institucional en l'enfortiment del sector primari.
 - que granteixi el compliment de les mesures necessàries per garantir el compromís assolit de la declaració d' Illes Balears Zona Lliure de cultius Transgènics. Fer efectiva doncs, la prohibició de cultius transgènics i preservar les races i varietats tradicionals, així com defensar la conservació de la biodiversitat cultivada i els coneixements agraris tradicionals.

1.3. Desturistitzar l'economia i corregir els danys i conseqüències del model. la necessitat de posar límits

El nombre de turistes arribats a les nostres illes bat rècords any rere any, però el territori i els recursos naturals són limitats. Proposam que l'ordenació del territori, l'urbanisme, la planificació de les infraestructures i la fiscalitat contribueixin a contenir i decreixer per aproximar-nos a la sostenibilitat.

- Limitar l'accés als espais naturals en funció de la seva capacitat de càrrega ecològica.
- Redacció del Pla General de Ports de les Illes Balears amb la premissa de preservar el litoral de grans projectes i reordenacions que degraden l'entorn, intensifiquen els usos, augmenten la pressió sobre l'entorn marí i afavoreixen l'elitització de l'accés a la mar.
- Els beneficis generats pel turisme han de revertir en benefici de la majoria de la població, amb la seva redistribució mitjançant la fiscalitat i la hisenda públiques, gravant l'acumulació de riquesa.
- Garantir el respecte i la igualtat en l'aplicació i el compliment de la reglamentació pública; amb l'aplicació de la disciplina i l'eliminació de totes les excepcions que discriminen favorablement al sector turístic. Per exemple pel que fa al compliment de la normativa urbanística i a les autoritzacions d'activitat.
- Establir una normativa de responsabilitat internacional d'obligat compliment per a l'empresariat turístic de les Illes Balears. Més enllà de la voluntarietat, es promourà l'enfortiment democràtic –amb l'intercanvi d'informació i suport institucional públic– amb els territoris allà on s'ha estès la influència de l'empresariat balear.
- Eliminar qualsevol despesa pública en promoció turística.
- Aturar la incentivació de la desestacionalització. S'ha de redistribuir la riquesa millor, no dur més turistes que incrementen la pressió sobre els recursos d'unes illes ja més que saturades.
- Limitar l'arribada simultània de creuers. Frenar l'increment de creuers a Eivissa, Maó, Alcúdia i Cala Rajada. Reclamam que es limiti el número i tamany dels creuers i no s'acceptin més de dos creuers al port de Palma de manera simultània.
- Contenir l'onada de lloguer turístic. Sols a Mallorca s'ha xifrat en 123.000 places de les que un 90% serien il·legals (dades del Consell de Mallorca, desembre 2016). El lloguer turístic s'ha de restringir i sancionar amb una regulació restrictiva i més personal inspector.
- Iniciar el decreixement de la capacitat d'allotjament turístic amb la implantació

efectiva del 2x1 i congelació de la borsa de places.

1.4. Impuls de la fiscalitat ecològica i la reconversió fiscal municipal

Cal ampliar les figures i la recaptació del nostre sistema d'incentius i impulsar la fiscalitat ecològica, tenint en compte les crisis energètica, agrícola-alimentària i de matèries primeres mundials i les terribles perspectives de canvi global i pèrdua de biodiversitat.

Des del punt de vista municipal, es fa imprescindible una reconversió fiscal municipal que permeti superar la dependència respecte del sector de la construcció i que ha engreixat els municipis a partir de l'urbanisme agressiu, massa sovint al marge de la disciplina urbanística. Cal establir plans de sanejament financer que resolguin la compromesa situació de molts ajuntaments, i en aquest cas també, la fiscalitat ecològica a l'àmbit municipal, pot ser una oportunitat.

- Fer de l'Impost de Turisme Sostenible una veritable ecotaxa destinada 100% a recuperar els impactes ecològics derivats de l'activitat turística.
- Establir una ecotaxa al nivell de contaminació dels creuers. Els creuers tenen un consum de combustible, aigua i recursos extraordinaris. A més tenen impactes socioambientals sobre als llocs que visiten. Si tenim present la màxima de qui contamina paga, els creuers haurien de pagar una taxa turística elevada.
- Ecotaxa turística també a empreses d'activitat turística sobre el territori: cotxes de lloguer, charters nàutics, submarinisme, etc.
- Fiscalitat ecològica a totes les activitats altament contaminants: pedreres, centrals, avions i creuers.
- Impost sobre l'emissió d'òxids de nitrogen a l'atmosfera produïda per l'aviació comercial (no a l'aeroport sinó a les companyies aèries)
- Impost sobre els habitatges buits
- Impost sobre grans establiments comercials
- Impost sobre la provisió de continguts per part de prestadors de serveis de comunicacions electròniques.
- Implantar una taxa pels cotxes de lloguer.
- Fiscalitat hídrica: taxa als grans consumidors d'aigua (grans hotels, camps de golf).
- Fiscalitat energètica: taxa als grans consumidors energètics
- Beneficis fiscals per les explotacions agrícoles ecològiques i la recuperació de cultius i terres. També per a la ramaderia i pesca ecològiques.
- Beneficis fiscals a les empreses estalviadores d'energia o d'aigua (a través de

contractes amb operadors ecològics o socialment justos).

- Política del 0,7% ecològic: destinar un mínim 0,7% dels ingressos de les institucions (ajuntaments, Consell, govern) a projectes ambientals i ecològics, i a la lluita contra el canvi climàtic.

1.5. Els models públics de gestió dels serveis (aigua, residus, transport, educació, sanitat,...)

Amb la crisi econòmica i financera actual s'estan impulsant arreu les polítiques privatitzadores dels serveis públics independentment del color del govern de torn.

La privatització ha comportat en molts casos un encariment del servei, una disminució de la qualitat, una gran precarització dels llocs de treball vinculats a aquests serveis públics, un empitjorament de les condicions de treball per als treballadors i treballadores que els ocupen i un augment en l'opacitat de la gestió dels serveis públics, allunyant-la dels seus usuaris i propietaris que som tots els ciutadans. Per tant, cal

- recuperar progressivament la gestió dels serveis privatitzats per part de l'administració pública, i
- renunciar a aquesta fórmula que en molts casos, esdevé una porta d'entrada de doblers per escometre inversions públiques que després són gestionades privadament en forma de concessió, externalització de serveis, convenis, etc.

2. Model urbanístic i territorial: un pacte pel territori

Les illes han estat sotmeses a un procés de transformació territorial molt intensiu en ús i degradació del territori: artificialització del sòl, canvi d'usos, multiplicació d'infraestructures viàries, clonació de centres comercials, logístics i d'oci, polígons industrials, grans urbanitzacions, noves xarxes de transport i distribució d'energia i gas, etc.

Davant aquest escenari el GOB reivindica la necessitat d'establir un **«Pacte pel territori»** que esdevengui un marc de protecció ambiciosa i duradora que garanteixi la conservació del territori i la dignitat de les persones que hi viuen.

Els punts bàsics que aquest Pacte hauria de tenir en consideració són:

- Aturar l'especulació: evitar la tinença especulativa de solars sense usos específics i de terrenys rústics sense activitat productiva, amb un augment d'impostos i si cal amb expropiacions que garanteixin un ús social i públic d'aquests bens. Evitar els grans projectes especulatius i nous equipaments desestacionalitzadors en sòl rústic que pretenen la revalorització de terrenys a favor de promotors i entitats bancàries. Acabar,

en definitiva, amb l'urbanisme a la carta.

- Reconversió sense creixement i desclassificació: la reconversió de les actuals zones urbanes ha de regir el sector de la construcció sense implicar creixement, sense més consum de territori. Cal refermar el compromís polític per la contenció del creixement urbanístic, com la manera per posar remei d'arrel a la crisi econòmica i socioambiental. És més, cal una revisió de planejaments urbanístics i territorial, per tal de desclassificar bosses de sòl previstes en antics planejaments amb arguments de disponibilitat i suficiència dels recursos. Descartar i aturar tot tipus de noves urbanitzacions i el desenvolupament de les reserves estratègics de sòl (com Son Bordoí)
- Millorar l'accés a l'habitatge. Cal obligar a donar ús residencial al parc ja construït. En aquest sentit i pel que fa a la gestió del parc d'habitatges, cal impulsar la sanció/fiscalització dels habitatges buits i la seva possible expropiació en no complir la funció social de la propietat privada. Afavorir un mercat públic de lloguer
- Un urbanisme al servei de les persones. Cal implementar un model urbanístic basat en un model de relacions socials igualitaristes, que prioritzi i focalitzi la seva intenció en la reproducció de la vida, que evita la dispersió en el territori, afavoreixi la cohesió social, consideri la rehabilitació i la renovació en sòl urbà, atengui la preservació i la millora dels sistemes de vida tradicionals a les àrees rurals i consolidi un model de territori globalment eficient.
- Lluitar contra la corrupció associada a l'urbanisme. Són massa els casos d'autèntiques trames de corrupció vinculades a les llicències urbanístiques, reclassificacions i requalificacions de terrenys, modificacions de normes, etc. L'urbanisme requereix transparència i donar accés a la ciutadania per a la fiscalització dels afers públics a part d'una acció contundent de l'aparell judicial contra aquests casos.
- Apostar per la disciplina urbanística. Seguir impulsant i dotar de mitjans l'òrgan supramunicipal de control de la disciplina amb potestat sancionadora per tal de garantir el compliment efectiu de la disciplina arreu de l'illa.
- Protegir el sòl rústic. Concentrar geogràficament el creixement residencial i de serveis i evitar la dispersió en rústic d'aquests usos. Prohibició definitiva de llicències urbanístiques en sòl rústic. Cal aturar la creixent urbanització del camp. Incentivar la recuperació de cultius, manteniment de boscos i restauració de construccions tradicionals i educar les noves generacions en el manteniment dels valors paisatgístics i els usos tradicionals en sòl rústic.
- Prohibició de compravenda de cases o terrenys a no residents sense acreditar un mínim de 5 anys de residència per acabar amb l'especulació.
- Acabar amb l'amnistia que permet concedir llicències a urbanitzacions sense clavegueram. Obligatorietat de disposar de sanejament per a tota nova construcció i reforma integral i de tractament terciari a zones amb recursos hídrics que han estat reduïts.
- Nou Pla Territorial de Mallorca que aturi el creixement insostenible actual. SENSE LÍMITS

NO HI HA FUTUR

- Depurar la gestió de les concessions i autoritzacions d'instal·lacions temporals sobre el domini públic marítim terrestre. Cal determinar clarament quines són les concessions existents, quines han estat prorrogades i garantir el compliment efectiu de la Llei de Costes i el seu reglament.
- Establir un pla de gestió integral de tot el litoral per fer front a les múltiples agressions que pateix - littering, fondejos irregulars, incompliments en matèria de pesca, conflictes a les reserves marines, arribada de creuers, sostre nàutic, abocaments, prospeccions, instal·lacions temporals de platges, ocupacions il·legals en espais naturals protegits, processos de privatització del litoral, conflictes urbanístics de noves construccions i infraestructures al litoral de les illes - i que respon a una dispersió competencial que impossibilita una gestió eficaç i eficient del litoral.

3. La conservació de la biodiversitat com eix estratègic

El patrimoni natural és un element bàsic de la nostra realitat ambiental i social, amb una importància extraordinària no només per a la conservació de la biodiversitat (justificació més que suficient) sinó també per al manteniment de l'economia il·lenca. Tot i això, la política balear de protecció, gestió i conservació del patrimoni natural segueix ocupant un paper ben poc rellevant i no és una prioritat. En un escenari actual i previsible d'increment de les pressions antròpiques sobre la biodiversitat cal adoptar una política més compromesa amb la conservació, per evitar la pèrdua patrimonial.

Així, proposam:

Pel que fa a la protecció d'espais naturals

- Ampliar el Parc Natural de la Península de Llevant per recuperar bona part de l'àmbit original, retallat el 2003.
- Ampliar el Paratge Natural de la Serra de Tramuntana incorporant les àrees naturals de Serra dels municipis de Calvià i Andratx i dotant-lo d'una zona marina.
- Ampliar el Parc Natural de sa Dragonera incloent un àmbit marí que com a mínim inclogui el LIC y ZEPA ES0000221 de Sa Dragonera.
- Crear el Parc Natural de Rafeubetx, el Toro i Malgrats.
- Aprovar l'ampliació del Parc Natural de s'Albufera de Mallorca.
- Ampliar la ZEPA de la Marina de Lluçmajor per incorporar la zona central, exclosa de la recent ampliació.

Pel que fa a la gestió dels espais protegits

- Aprovar el PORN de s'Albufera de Mallorca.
- Aprovar el PORN d'Es Trenc-Salobrar de Campos
- Aprovar els plans de gestió de la Xarxa Natura 2000 que encara resten pendents.
- Redactar i aprovar els PRUG dels tots els espais que no en tenen o l'han d'actualitzar, molt especialment el de la Serra de Tramuntana.
- Assumir com a fita prioritària l'impuls a la gestió conservacionista de la Serra de Tramuntana, l'espai terrestre protegit més gran i important de les Balears.
- Constituir la junta assessora del Paratge Natural de la Serra de Tramuntana, i millorar el funcionament de les juntes rectores i patronats dels altres espais.
- Dotar els espais protegits de pressupost suficient per afrontar les seves necessitats de manteniment i inversió, i de personal per dur a terme les tasques necessàries, especialment pel que fa al seguiment ambiental i a la vigilància. Aplicació finalista dels ingressos per taxes recaptats per l'administració als espais protegits.
- Recuperar les ajudes a propietaris, com a sistema indirecte de gestió conservacionista.
- Modificar la normativa de les reserves marines, prohibint de forma general la pesca d'arrossegament i la submarina.

Pel que fa a la protecció d'espècies i hàbitats

- Redactar o revisar els plans de recuperació i conservació d'espècies, i dotar-los del finançament suficient.
- Elaborar i aplicar una estratègia balear de bioseguretat per abordar de forma eficaç la problemàtica de l'arribada i colonització d'espècies invasores.
- Intensificar el control sobre la població assilvestrada de cabra, per tal d'aconseguir densitats que no condicionin negativament la recuperació forestal. Aprovar les disposicions administratives necessàries per possibilitar aquest control de forma efectiva també a les finques privades.
- Recórrer, només quan sigui necessari, a sistemes de lluita biològica altament específics per al control d'espècies que generin danys importants a la coberta forestal. Descartar l'ús de productes no selectius, i l'aplicació massiva.
- Intensificar la incidència sobre les causes d'incendis forestals i treballar especialment la prevenció, per tal de reduir el seu nombre. Investigar a fons les causes de tots els incendis, i promoure el judici i la condemna dels responsables.

- Prohibir les pastures a les zones cremades fins que la vegetació s'hagi recuperat de forma suficient (15-20 anys). Prohibir la caça a zones cremades durant 5 anys.
- Incrementar el nombre d'Agents de Medi Ambient.
- Promoure les activitats econòmiques lligades a una gestió forestal sostenible, vetllant pel bé comú i la conservació dels ecosistemes.
- Implantar l'examen al caçador com a requisit obligatori per obtenir la llicència de caça, afectant a tots els caçadors.
- Incrementar la vigilància del medi marí, disposant mecanismes de coordinació entre les diferents administracions (central i autonòmiques) amb competència sobre l'àmbit.
- Prohibir la pesca d'arrossegament a menys de 150 metres de fondària.
- Desenvolupar les disposicions del decret de protecció de posidònia, incidint efectivament sobre el fondeig i els abocaments.

4. Per una gestió integral i pública de l'aigua

Cal continuar amb una revisió estricta de la gestió i planificació de l'aigua que impliqui necessàriament Un enfocament integral per utilitzar el millor recurs disponible en cada moment, tenint en compte la superació actual dels límits de captació sostenible dels recursos convencionals i els problemes derivats de la seva sobreexplotació. Cal fer esment especialment, a:

- La imprescindible millora dels processos de depuració necessaris per garantir tots els usos potencials de les aigües regenerades i acabar amb els vessaments a la mar.
- La construcció de piscines hauria de prohibir-se definitivament, especialment a zones amb recursos sobreexplotats i sòl rústic.
- La gestió pública, directa i transparent de tot el cicle de l'aigua
- El manteniment dels cabals ecològics,
- L'optimització dels recursos hídrics, i la qualitat ecològica de les reserves naturals.
- Pla Urgent de Pèrdua 0 de la xarxa hídrica de Mallorca, a dos anys vista.
- L'impuls de polítiques decidides de foment de la reutilització d'aigües i de reducció dràstica del consum, especialment d'aquell que es destina a l'oci privat i elitista (camp de golf, piscines, etc.)

5. Energia i canvi climàtic

La Llei 10/2019, de 22 de febrer, de canvi climàtic i transició energètica, representa una passa important per a la transició energètica a les Illes però resta el seu desenvolupament i aplicació efectiva per tal de garantir una efectiva i real transició cap a un model energètic més ecològic, eficient, socialment i territorialment just i equilibrat, que impedeixi els monopolis de les grans empreses energètiques, la dependència dels combustibles fòssils i la destrucció del territori i que fomenti com a primera mesura, l'estalvi energètic real.

Com a objectius prioritaris a desenvolupar de la Llei consideram que cal:

- realitzar el Pla de Transició Energètica previst per la Llei
- impulsar el registre balear de la petjada de carboni per tal de poder implementar reducció d'emissions per a les grans indústries i empreses contaminants
- revisió del Pla Director Sectorial Energètic que determina la planificació futura de les infraestructures energètiques
- Zonificació Territorial per la implantació d'energies renovables
- Impuls i posicionament a favor de la creació d'una Zona d'Emissió Controlada de gasos contaminants a la Mediterrània.
- Informació clara i transparent en relació a les emissions, el consum d'aigua i la generació i gestió dels residus produïts pel tràfic marítim de persones i mercaderies, i especialment dels creuers.

Cal a més abordar, també des de la perspectiva energètica, el decreixement turístic, perquè d'altra manera els esforços en racionalitzar el sistema energètic seran totalment en va si no deixa d'augmentar el consum energètic en termes absoluts.

6. Residus urbans: tancar la incineradora i impulsar l'estratègia «residu zero»

Partint de la nova Llei 8/2019, de 19 de febrer, de residus i sòls contaminats de les Illes Balears i dels objectius que s'hi plantegin, cal igualment, un desenvolupament reglamentari urgent per a l'aplicació efectiva de la Llei que ha d'anar acompanyada de:

- La modificació del Pla Director Sectorial de Residus Sòlids Urbans, enfocant-ho cap a l'estratègia «residu zero».
- L'impuls normatiu i fiscal de la reducció de residu
- Implementació de recollides selectives integrals. Implantació dels sistemes de devolució,

dipòsit i retorn de residus (SDDR)

- Calendari de tancament de la planta incineradora a curt termini

Totes aquestes propostes tenen un objectiu final bàsic en comú: el gir de les polítiques en matèria de gestió de residus per tal que es prioritzi l'interès públic, s'optimitzi la gestió dels doblers públics i es prioritzin les polítiques necessàries per a la reducció de residus per tal de poder planificar el tancament de la incineradora de Son Reus a mig termini.

7. Model de mobilitat integral que prioritzi el transport públic: no més carreteres

Cal revisar conjuntament i amb una visió integral de la mobilitat, tots els instruments normatius i de planejament que afecten diferents aspectes de la mobilitat i que encara a dia d'avui, es segueixen gestionant com a qüestions inconnexes i diferenciades: carreteres, mobilitat de persones i mercaderies, transport turístic, vies municipals, transport públic. La dispersió competencial i la inexistència d'un criteri unificat que prioritzi la racionalitat de l'ús del transport, l'oferta de transport públic i la no construcció de noves infraestructures, ens aboquen a escenaris insostenibles ambiental i territorialment. També cal tenir en compte que la política de mobilitat forma part de les polítiques d'ordenació territorial. Per això han d'estar harmonitzades les polítiques de disseny territorial amb les d'administració de la mobilitat en el seu conjunt (en els tres àmbits físics: terra, mar i aire).

Per això, proposam els següents punts:

- Fer un pla de mobilitat integral de l'illa de Mallorca, prioritant el transport públic, la mobilitat sostenible i desfossilitzada, i l'equilibri ecològic i paisatgístic
- Redimensionar i reduir l'impacte de les actuals autopistes en vies adaptades a la mobilitat ecològica del futur: carrils de transport preferent, ciclistes etc.
- Fer una aposta decidida i definitiva pel tren com a mitjà de transport per Mallorca.
- Descartar definitivament l'actual Pla de Carreteres
- Fer un pla de d'estudi i desmantellament d'aquelles infraestructures obsoletes, cares de mantenir i impactants que impedeixen el desenvolupament d'un pla de mobilitat adaptat a les necessitats sostenibles del futur.
- Descartar definitivament qualsevol projecte d'autopista disfressada de desdoblament. PROU AUTOPISTES
- Aturar l'autopista Lluçmajor-Campos i minimitzar el projecte reduint-ne significativament l'impacte, i restaurar el paisatge fet malbé fins ara.

- Descartar del tot el 2n Cinturó i reduir i redimensionar l'impacte dels trams actuals
- Paralitzar i acabar amb els múltiples projectes de rondes i rotondes innecessaris i sobredimensionats.
- Restaurar el paisatge malmès tant com sigui possible. El paisatge de Mallorca no té preu.
- Revisar que totes les planificacions, normativa i legislació urbanística, territorial i de mobilitat estiguin harmonitzades.

**Grup Balear d'Ornitologia
i Defensa de la Naturalesa**

C/ Manuel Sanchís Guarner, 10

07004 Palma

T +34 971 49 60 60

F +34 971 49 60 78

info@gobmallorca.com

www.gobmallorca.com